

nu haar oudste afdeeling, zich aan dat werk nooit heeft onttrokken, dat zij de Maatschappij naar haar beste vermogen heeft gesteund, al zijn er wel eens strubbelingen geweest, zooals dat in elk normaal huisgezin voorkomt. Want reeds in de vergadering van 16 Mei 1851 wordt eenigszins bitter smalend gesproken van de „Amsterdamsche” Maatschappij, naar aanleiding van het feit, dat voor de vacatures in Hoofdbestuur en Commissies nagenoeg alleen Amsterdammers werden voorgedragen. De Zutphensche afdeeling heeft, zooveel zij kon, bijgedragen tot de bevordering van de eenheid onder de geneeskundigen, tot verheffing van den artsensstand. Met dankbaarheid en eerbied gedenken wij de mannen, die ons zijn voorgedaan. En al mogen wij eens glimlachen over de wijze, waarop zij hun beperkte kennis hebben toegepast en ons verheffen op ons zooveel omvangrijker en beter weten, laten wij toch niet vergeten, dat ook onze kennis beperkt is en dat zij, evenals wij nu, naar hun beste vermogen hebben getracht die kennis dienstbaar te maken aan hen, die zich met vertrouwen tot hen wendden. Zij hebben begrepen, dat hiervoor noodig was onderlinge waardeering en samenwerking.

Jungit atque Docet was de zinspreuk, 90 jaar lang. Moge zij gehandhaafd blijven tot in lengte van dagen.

Brummen, 1935.

BESPREKINGEN.

FR. LÜTZHOFT, *Medicinisk-historisk Studier*. A. F. HÖST & Søn. Köbenhavn. 1933. 195 blz. 8°.

Dit boekje bevat een aantal losse opstellen, alle uit de geschiedenis der ziektekunde. Daaronder is belangrijk een uiteenzetting van BARTOLOMEO EUSTACHI's niet steeds ten volle erkende verdiensten als patholoog-anatoom, en een korte biographie van SYDENHAM. Daarop volgt een reeks besprekingen over onderwerpen uit verscheiden tijdstippen van de ziekteleer der milt. Te beginnen met HIPPOCRATES geeft de schrijver een groot aantal uittreksels uit oude werken. Ook aan de chirurgie van de milt wijdt hij alle aandacht. Zoo vormen deze opstellen te zamen een fragmentarische, maar toch betrekkelijk aaneengesloten geschiedenis onzer kennis van de ziekten der milt en de behandeling daarvan.

Aangezien Deensche geschiedschrijvers der geneeskunde in ons land weinig bekend zijn, scheen het mij nuttig op dit boekje de aandacht te vestigen.

G. VAN RIJNBEEK.

INGEZONDEN.

GENEESKUNDIGE ARCHIVALIA.

Naar aanleiding van de publicatie van D. VIEYRA, „Eene aan het ongelooflijke grenzende redding, enz.” in dit *Tijdschrift*, 1935, blz. 4656, moge ik verwijzen naar een werkje, aanwezig in de bibliotheek van den Geneeskundige Kring te Arnhem 1), waaruit blijkt, dat het gebruik van de tabakspijp bij schijndooden

1) E. M. LOUIS, *Lettres sur la certitude des Signes de la Mort*, Paris, 1752.

omstreeks 1750 geen onbekende handeling was en zeker niet in de buurt van Leiden, zooals uit onderstaande aanhaling blijkt:

„De tous les secours que l'on peut donner aux Noyés, il n'y en a point dont on doive faire plus de cas que de leur souffler de la fumée de tabac dans les intestins. Ce moyen a produit dans différentes occasions les effets les plus heureux: je l'ai expérimenté sur beaucoup d'animaux que j'avois noyés, j'ai presque toujours réussi à les rappeler à la vie, lorsque je n'ai pas trop différé à leur donner ce secours. Il y a des exemples du prompt et heureux effet de cette sur les hommes. Les avantages de ce remède dans le cas dont il s'agit, et l'utilité dont il peut être dans beaucoup d'autre circonstances, me portent à faire connoître ici la méthode d'introduire aisément cette fumée. C'est bien mériter du public que de lui faciliter l'usage des choses qui peuvent lui être salutaires.

„L'avis sur les Noyés donne des éloges à la pratique d'introduire la fumée du tabac dans les intestins.

„Une pipe cassée, dit-on, peut fournir le tuyeau ou chalumeau par lequel on soufflera dans le corps la fumée qu'on aura titrée de la pipe entière.”

„Ces expressions ne semblent pas donner une idée nette de l'opération. Faudra-t-il, chaque fois qu'on voudra souffler la fumée qu'on aura dans la bouche, mettre le tuyau dans l'anus? Cela seroit au moins fort incommode pour l'opérateur. Il seroit plus convenable de laisser le tuyau en place, en boucher l'orifice externe pendant qu'on tireroit de nouveau de la fumée de la pipe. Cette opération est longue, et elle ne produit pas le même effet que si la fumée étoit poussée immédiatement de la pipe et sans interruption. M. BRUHIER nous a donné une observation, où l'on voit que cette insufflation, immédiate a été pratiquée. Une femme en traversant la rivière de Seine dans un batelet vis-à-vis Passy, tomba dans l'eau, et en fut retirée sans connoissance. On la réputoit morte: un Soldat passant la pipe à la bouche, dit au mari de seicher ses larmes, et que dans peu sa femme seroit vivante, puis donnant sa pipe au mari, il lui dit de lui introduire le tuyau dans l'anus, et d'y souffler de toutes ses forces la fumée en mettant dans la bouche le fourneau couvert d'un papier percé de plusieurs trous. A la cinquième gorgée de fumée, on entendit dans le ventre de la femme un grouillement considérable, elle rendit de l'eau par la bouche, et un moment après la connoissance lui revint.”

Vervolgens wordt een instrument beschreven en afgebeeld om de behandeling met tabaksrook rationeeler toe te passen. Tenslotte wat het gebruik in ons land betreft:

„L'usage de cet instrument est devenu commun en Hollande, où il a été perfectionné par M. MUSSEN-BROECK. M. HENDERIK LABÉE, chirurgien à Rotterdam, a eu la bonté d'aller à Leyde à ma prière pour voir la machine de M. MUSSEN-BROECK, etc.”

Arnhem, 1935.

L. DOOREN.

GENEESKUNDIGE ARCHIVALIA.

DE AANSTELLING VAN EEN PRAELECTOR IN DE SCHEEPSGENEESKUNDE TE AMSTERDAM IN HET JAAR 1796.

No. 86I A° 1796.

In handen van het Committe van Koophandel, en Zeevaart ten einde de vereischte informatien en het nodige plan in te winnen en vervolgens te dienen van consideratien en advies

Amst. 28 Junij 1796.

F. J. PELLETIER
Secr(etary)s.